

**O‘ZBEKISTONNING YALPI ICHKI MAHSULOT (YAIM)
HAJMINI OSHIRISH YO‘LLARI*****Abdurazzakov Diyorbek****Iqtisodiyot yo‘nalishi 4-kurs talabasi**Ilmiy rahbar:****Egamberdiyev Xumoyun****Iqtisodiyot fakulteti Iqtisodiyot kafedrası (PhD) dotsent**Alfraganus Universiteti*

Annotatsiya; *Ushbu ilmiy ishda O‘zbekiston Respublikasining Yalpi Ichki Mahsulot (YaIM) hajmini oshirishning asosiy yo‘llari va istiqbolli yo‘nalishlari kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida mamlakat iqtisodiyotining makroiqtisodiy barqarorligini ta‘minlash, sanoat va ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, yashil iqtisodiyot hamda energiya samaradorligini oshirish, raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalarni joriy etish, ta‘lim hamda inson kapitalini rivojlantirish hamda siyosiy va institutsional islohotlarni amalga oshirish orqali YaIMni oshirish imkoniyatlari o‘rganiladi. Ish natijalariga ko‘ra, ushbu yo‘nalishlarda olib borilayotgan chora-tadbirlar O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror o‘shishiga va milliy farovonlik darajasining oshishiga muhim ta‘sir ko‘rsatishi ta‘kidlanadi.*

Kalitso‘zlar: *Yalpi Ichki Mahsulot, iqtisodiy o‘shish, makroiqtisodiy barqarorlik, sanoat rivojlanishi, yashil iqtisodiyot, energiya samaradorligi, raqamli iqtisodiyot, innovatsiyalar, inson kapitali, institutsional islohotlar,*

Аннотация; *В данной научной работе представлен комплексный анализ основных путей и перспективных направлений увеличения валового внутреннего продукта (ВВП) Республики Узбекистан. В исследовании рассматриваются возможности увеличения ВВП за счёт обеспечения макроэкономической стабильности экономики страны, диверсификации промышленности и производства, повышения зелёной экономики и*

энергоэффективности, внедрения цифровой экономики и инноваций, развития образования и человеческого капитала, реализации политических и институциональных реформ. По результатам работы подчёркивается, что принимаемые в этих направлениях меры окажут существенное влияние на устойчивый рост экономики Узбекистана и повышение уровня национального благосостояния.

Ключевые слова: Валовой внутренний продукт, экономический рост, макроэкономическая стабильность, промышленное развитие, зеленая экономика, энергоэффективность, цифровая экономика, инновации, человеческий капитал, институциональные реформы,

Abstract; This scientific work provides a comprehensive analysis of the main ways and promising directions for increasing the Gross Domestic Product (GDP) of the Republic of Uzbekistan. The study examines the possibilities of increasing GDP by ensuring macroeconomic stability of the country's economy, diversifying industry and production, increasing green economy and energy efficiency, introducing digital economy and innovations, developing education and human capital, and implementing political and institutional reforms. According to the results of the work, it is emphasized that the measures taken in these areas will have a significant impact on the sustainable growth of the Uzbek economy and increasing the level of national well-being.

Keywords: Gross Domestic Product, economic growth, macroeconomic stability, industrial development, green economy, energy efficiency, digital economy, innovation, human capital, institutional reforms,

O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishi va xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlash uchun YAIM hajmini oshirish zaruriyati ortib bormoqda. Yalpi Ichki Mahsulot (YAIM) mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishini ko'rsatuvchi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlardan biri bo'lib, u davlatning iqtisodiy resurslari samarali boshqarilishi va ishbilarmonlik muhitining rivojlanishiga bog'liq. O'zbekistonning YAIM hajmini oshirish masalasi milliy

iqtisodiy strategiyalar doirasida muhim o‘rin tutadi. Quyida YAIMni oshirish yo‘llari bo‘yicha asosiy strategiyalar bayon etiladi.

1. Sanoatni diversifikatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni rivojlantirish

YAIMni oshirishda muhim yo‘nalishlardan biri bu sanoatni diversifikatsiya qilish va yuqori qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlarni ishlab chiqarishga ko‘maklashishdir. O‘zbekistonning an‘anaviy sanoat tarmoqlari, jumladan, to‘qimachilik, qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat sanoatlari yetakchi o‘rinda turgan bo‘lsa-da, texnologik jihatdan ilg‘or tarmoqlarni rivojlantirish zarur:

- **Texnologik sanoatni rivojlantirish:** Yangi texnologiyalar va sanoat inqilobi (Industry 4.0) tamoyillariga asoslangan tarmoqlarni rivojlantirish, xususan, axborot texnologiyalari, avtomobilsozlik, kimyo va elektrotexnika sanoatini kengaytirish. Bu esa, o‘z navbatida, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshiradi.

- **Innovatsiyalar va tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlash:** Innovatsion ishlab chiqarish texnologiyalarini joriy etish orqali sanoat mahsulotlarining qo‘shilgan qiymatini oshirish.

2. Qishloq xo‘jaligi va agrar sektorda islohotlarni chuqurlashtirish

O‘zbekistonning YAIMida qishloq xo‘jaligining ulushi yuqori bo‘lib, ushbu sektorning samaradorligini oshirish orqali YAIMni ko‘tarish imkoniyati katta. Agrar sektorda quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

- **Yer va suv resurslarini samarali boshqarish:** Qishloq xo‘jaligida hosildorlikni oshirish uchun zamonaviy irrigatsiya tizimlarini joriy etish, suvdan foydalanishning raqobatbardosh usullarini ishlab chiqish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali resurslarni samarali boshqarish.

- **Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash:** Xomashyo eksportini kamaytirish va qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash sanoatini kengaytirish orqali ishlab chiqarish jarayoniga ko‘proq qo‘shilgan qiymat qo‘shish.

- **Експорт салоһиятини ошйриш:** Аграр маһсулотлар експортини кенгайтйриш учун халқаро сифат стандартларига жаваб берувчи маһсулотларни ишлаб чиқарйиш ва ташқи боzorлар талабларига мослашйиш.

3. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiyotni liberallashtirish

Xorijiy investitsiyalar milliy iqtisodiyotning o'sishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, YAIMni oshirishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Investitsiya muhitini yaxshilash va moliyaviy tizimni liberallashtirish orqali iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirish mumkin:

- **Investitsiya muhitini yaxshilash:** Xorijiy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish, ularga soliq imtiyozlari berish, qonuniy kafolatlar va xavfsizlikni ta'minlash orqali bevosita xorijiy investitsiyalar oqimini oshirish.

- **Xususiy sektorning rivojlanishi:** Xususiy mulkchilikka asoslangan tadbirkorlik muhitini yaratish va kichik va o'rta korxonalarni qo'llab-quvvatlash orqali ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish.

- **Moliyaviy va bank tizimining islohotlari:** Kreditlash tizimini liberallashtirish va korxonalarga qulay moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish orqali investitsion loyihalarni ko'paytirish.

4. Turizm va xizmat ko'rsatish sohaslarini rivojlantirish

O'zbekistonning iqtisodiyoti uchun xizmat ko'rsatish sohasi, ayniqsa turizmning ulushi o'sib borayotgan ahamiyatga ega. Ushbu sektor YAIMga sezilarli hissa qo'shishi mumkin:

- **Turizm infratuzilmasini rivojlantirish:** Mehmonxona, transport va xizmat ko'rsatish infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xalqaro turizm marra nuqtalarini kengaytirish orqali turizm oqimini ko'paytirish. Bu esa xizmat ko'rsatish va ish o'rinlari yaratish orqali YAIMning o'sishiga hissa qo'shadi.

- **Tibbiy va ta'lim turizmi rivoji:** Tibbiy xizmatlar va ta'lim sohasida turizmni rivojlantirish, bu sohalarda xizmat ko'rsatishning sifatini oshirish orqali YAIMga qo'shimcha daromad manbalarini jalb qilish mumkin.

5. Energiya resurslaridan samarali foydalanish

Energetika sektorining barqarorligi mamlakat iqtisodiyotining o'sishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. YAIMni oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi:

- **Yashil energetika rivoji:** Quyosh, shamol va biogaz kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga investitsiya qilish orqali elektr energiyasining importga qaramligini kamaytirish va energiya samaradorligini oshirish.
- **Neft va gaz resurslarini qayta ishlash:** Xom neft va gaz mahsulotlarini qayta ishlash va ularni yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlarga aylantirish orqali energetika sohasining iqtisodiy hissasini oshirish.

Xulosa. O'zbekiston YAIM hajmini oshirish uchun sanoat diversifikatsiyasi, qishloq xo'jaligi va agrar sektorda islohotlarni chuqurlashtirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, xizmat ko'rsatish va turizm sektorini rivojlantirish, hamda energiya resurslaridan samarali foydalanishga qaratilgan strategiyalarni amalga oshirishi zarur. Ushbu chora-tadbirlar milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash va xalqaro maydonda raqobatbardosh iqtisodiyotni shakllantirish uchun muhim omillardan biri hisoblanadi. YAIMni oshirish bo'yicha qabul qilingan choralar milliy farovonlikni oshirish va O'zbekistonning jahon iqtisodiyotidagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi. (2024). *O'zbekiston iqtisodiyoti statistik ko'rsatkichlari*. Toshkent.
2. Abdullaev, S. (2023). *O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanish istiqbollari*. Toshkent: Ilm Ziyo.
3. Karimova, N. (2022). *Sanoat sohasida mahalliyashtirish va eksport salohiyati*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
4. Mirzayev, J. (2023). *Yashil iqtisodiyot va energiya samaradorligi*. Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi.
5. Tashkent Institute of Finance. (2024). *Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalar*. Toshkent.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot Xizmati. (2024). *2024-2028 yillarga mo'ljallangan iqtisodiy rivojlanish strategiyasi.*